

púnic Διδώ, ll. *Dido*, reina de Cartago. —³ Precisament la conservació de la -D- intervocàlica faria també suposar la forma amb geminada DIDDA (altrament una -D- intervocàlica s'hauria canviat en -z-): el que les grafies llatines no portin més que una -D- senzilla a penes significa res, puix que els mss., i més els tardans, no miren prim en el punt de geminades. Val a dir, que en un mot suspecte de creació expressiva i elemental és tan difícil com superflu voler puntualitzar aqueixos detalls. —⁴ Cosa que conduïx algun arabista poc expert (Belot, Kazimirski) a partir del turc, però la presència a Espanya en el S. XIII i alguna altra d'aquestes dades són incompatibles amb un turquisme en àrab. —⁵ Veritat que hi ha *titi* '+teta, mama, pezón' en quasi tots els dialectes (Azkue, Fabre, Manterola) i en rigor la *d-* podria ser dissimilació de la *t-* (i àdhuc admet altres explicacions en fonètica basca). —⁶ *di-ya mən* 'la meva mare' (Oranski, *Vvedenie v iransk. Filologiju*, 351), on *ya* és el nexa unitiu («izafet») i *mən* és el possessiu. —⁷ «Comme il est difficile à tout le monde, même à un prêtre, de vivre sans un *dada*, depuis dix-huit mois, l'abbé Birotteau avait remplacé ses deux passions satisfaites par le souhait d'un canonicat», Balzac, *Le Curé de Tours*, p. 373.

Didactic, didàctica, V. doctor Didal, didalera, didalet, V. dit Didascàlic, V. doctor Didatge, V dida

DIDELF, compost savi format amb el gr. *δι-*, forma prefixada de *δύο* 'dos', i *δελφύς* 'matriu'. □ 1.ª doc.: 1868, *SLiucosta* (-eljo).

Dídim, didimi, V. doble (DOS) Didinam, V. dinàmic Diedre, V. dos Dienda, dient, V. dos

DIERESI, pres del ll. *diaerēsis*, i aquest, del gr. *διαίρεσις* 'divisió, separació', derivat de *διαίρω* 'jo separo', i aquest de *αίρω* 'agafo'. □ 1.ª doc.: c. 1390. Lluís d'Àversó, ja cita llavors la *dierezis* entre les «figures» mètriques i poètiques, a la introducció al seu *Torcimany* (I, 286). *Afēresi* [Lab. 1839], pres del gr. *ἀφαίρεσις* id., i 'acció d'endur-se'n', de *ἀφαίρω* 'm'enduc'; *afèrètic*, +*aferesar* 'mutillar per afèresi'. *Sinèresi* [1390, *Torc.* I, 267], gr. *συναίρεσις* 'contractió', *συναίρω* 'ajunto, contrac'.

DIESI, pres del ll. *diēsis*, i aquest, del gr. *διείσις* 'separació, dissolució', 'diesi', derivat de *δίημι* 'jo separo, dissolc', i aquest, de *ἔημι* 'envio, tiro, gito'. □ 1.ª doc.: Lab. 1839.

En llatí ja figura en Sant Isidor (*Etym.* III, 20.6) i Dante l'aplica a la música, en el baix llatí del seu *De Vulgari Eloquentia* (II, 10.2, 13.6, ed. Marigo, 323), amb el sentit de 'passatge musical'. Com que, a diferència de la majoria dels abstractes grecs en -*sis*, apareix sempre sense la -*s* (*diesi*, Lab.), a diferència de «*dieresis*», p. ex.) en cat. i en cast., és possible que es

vagi pendre de l'italià (on, però, avui, excepcionalment, es diu més aviat *diēsis* que *diēsi*).

DIETA, 'règim restrictiu d'alimentació prescrit pels metges', pres del ll. *diaeta*, i aquest, del gr. *διαίτα* 'manera de viure', 'règim de vida'; en l'acc. 2 'honorari que cobra un funcionari cada dia que està en comissió' sembla derivar de l'anterior en el sentit de 'allò que se li dóna perquè es pugui alimentar', però la influència de *DIA* va fer que ho prenguessin per 'salari o retribució d'un dia assignat a diferents professionals i membres d'assemblees' i per 'jornalada que fan els funcionaris judicials i d'altres'; en l'acc. 3 'junta que se celebra en certs estats confederats del centre d'Europa' pot ser també el mateix mot grecollatí, potser en el seu sentit de 'casa on viu gent', i després 'casa, cambra, pavelló', aplicada a l'edifici que assignaven a aquestes juntes i després a les juntes mateixes. □ 1.ª doc.: 1.ª acc., fi S. XIII; 2.ª acc., 1409; 3.ª acc., 1647, *DTO*.

Ja en els primers segles s'especialitza en el sentit de 'règim medical d'alimentació restrictiva' i fins mostra ja tendència al matís de 'abstenció o abstinència d'aliments', com ho veiem per les *VidesR*: «gran *dieta*, sò és gran abstinència, fa», f.º 34r2 (traduint «*magnam diaetam faciet*», 85.38). «Molt stech lo metge marvellat de la malaltia de la dona, e desemparà aquella cura; e per *dieta* féu curar la dona, car la calor natural consumí les grosses humors indigestes, les quals havia la dona, per sobreplecció de menjar e de beure», Lluís (*Merav.*, Ag. I, 182).

No sembla útil de repetir ací la detinguda argumentació que dono en el DCEC (I, 169-70), i la refutació que hi faig de l'etimologia vulgata de *dieta* en les accs. 2 i 3 com a provinent d'un pretès *dieta* derivat de *DIA*, que no seria formació acceptable en llatí ni en cap llengua, i que no és gaire més que el fruit d'una etimologia «popular», en veritat ja molt antiga i amb inveterades influències semàntiques.

DERIV.: *Dietar* o *adietar*. *Dietari* [S. XIV, *DAG.*], cf. *DIA*. *Dieter*. *Dietètic* [1839, Lab.], pres del ll. tardà *διαιτητικός* id.; *dietètica* f.

Difamació, difamador, difamar, difamatori, V. fama Diferència, diferenciació, diferencial, diferenciar, diferent, diferir, V. preferir Difícil, dificultar, dificultat, dificultós, V. fàcil (FER) Difidació, V. fiar (FE) Difidència, difident, V. fe Difluir, V. fluir Difondre, V. fondre Diforme, V. deforme (FORMA) Difós, V. fondre Difracció, difractar, difringent, V. fracció

DIFTERIA, derivat savi del gr. *διφθέρα* 'pell', 'membrana'. □ 1.ª doc.: Lab., 1888; *difteritis*, 1868, *SLiucosta*.

DERIV.: *Diftèric*.

DIFTONG, pres del ll. tardà *diphthongus*, i aquest, del gr. *διφθογγος* id., derivat (amb *δι-* 'dos') de